

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.,
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

V a b i l o

k naročevanju na

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja, kakor do zdaj:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . 5 " — "
" četrt leta . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto . . . 6 gl. — kr.;
" pol leta . . . 3 " — "
" četrt leta . . . 1 " 50 "

(Zarad malega spremena menda nam ne
bo nihče za zlo vzela, ker očitno mi ne bomo
nobenega dobička imeli, ampak želimo le mnogim
s tem vstreti. Za vsak stan posebej nam iz
mnogih vzrokov ni mogoče posebne cene delati.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih
nakaznicah (Postanweisungen)

opravištvu,

Stari trg, hiš. št. 16.

Naš račun in proračun o novem letu.

O novem letu naredi vsak umen gospodar
svoj račun in si ogleda, pri čem da je, kaj
ima, kaj nima, ali je na boljem ali na slabšem,
ali pa tam, kjer je bil pred letom dni. Kar
velja o posameznih ljudeh, velja še bolj o
družbah in strankah, posebno o političnih; te
morajo natančno prevdariti in pregledati, kak
vseh je imelo njihovo prizadevanje, kam so
dospele, kje stoje, koliko premorejo. Zato mora
tudi katoliško konservativna stranka, ki svojih
udov nima le po Avstriji, Evropi, ampak po
vsem obširnem svetu, pogledati krog sebe, da
vidi, koliko premore, koliko nade jej daje
prihodnost na podlagi faktičnega sedanjega
stanja.

Res, prav veselo jej sedanje stanje ni. V
Avstriji vleče še vedno tisti sever, ki je s
Pruskega potegnil va-njo, čeravno ne s tako
silo, kakor na Nemškem, kjer tlači huda mora
katoliški duh. Vendar opozicija proti temu ne-
katoliškemu duhu, ki se je bil čez Avstrijo
jel razprostrati, ni le ne opešala, marveč se
vtrdila po ljudeh iz vseh stanov, ki so skonc
zapeljani po blišči novega liberalizma jeli z
drugimi vred plesati okoli zlatega teleta, a zdaj,
spredivši in spoznavši zlo, ki je vdarilo vso
Avstrijo, začeli se vračati drug za drugim na-
zaj pod isti prapor, pod katerim so toliko časa
živeli narodi vseh jezikov srečni, mirni in za-
dovoljni. S tem se taja kakor sneg o južnem
vremenu liberalno in brezversko krdelo in
upati je, da se bo sedanje vreme še v teku
začetega leta presukalo. Res je mnogo razri-
tega, mnogo posušenega, razdjanega še, ali

pokončano še ni vse in iz spočite zemlje utegne
pognati tem krepkejša rast.

Na Nemškem razsaja „kulturkampf“ ali
boj zoper katoliško vero in njene oznanovalec
še z vso silo. Zakaj? Zato, ker je posvetna
oblast zapeljana k misli, da katoličanstvo spod-
riva državno moč, da duhovska in posvetna
oblast ne morete biti druga vstric druge, am-
pak da mora biti posvetna oblast mogočnejša
od duhovske. To pa je zmota, kajti zgodovina
uči, da so bila tista kraljevstva najmočnejša,
v katerih se posvetna oblast ni vtikala v cer-
kvene zadeve, kakor se cerkev nikdar nikjer
ne vtika v čisto posvetne reči, ki se vere ne
dotikajo. Kar se v zmoti godi, nima prospeha,
zato tudi silni boj v Nemčiji zoper katoličan-
stvo nima nameravanega uspeha, marveč na-
sprotnega; katoličani se zavedajo in zbirajo
krog svojih duševnih pastirjev in brž ko bo
nenaravna sila odjenjala, vzdignil se bo kato-
liški duh višje in krepkeje nego je bil pred
bojem.

Na Francoskem se je sicer tudi protika-
toliški duh vzdignil in jel ropotati, toda tam
je katoličanstvo premočno vraščeno v narod,
če bi tudi ne bilo še za katoličanstvo vesel
porok to, da je poduk na katoliški podlagi
povsod postavno dopuščen. Na Angleškem si
katoličanstvo čedalje več tal pridobiva, dokaz
temu sijajna obhajanja O' Conellovega spomina.
Na Španjskem Don Karlos ni še propadel,
marveč ima čedalje več upanja doseči, kar do-
seza. Rusija išče papeževe prijaznosti in je že
v marsikaj privolila, kar je katoličanom vgodno.
Laška je sicer zedinjena, papež je še zdaj brez
posvetne oblasti, ali Italija ni srečna in če bo

Obadovič II. ob novem letu 1876.

No, hvala Bogu, takraj smo, namreč v
1876. letu! Kako bo, se še nič ne vé. Mlado
leto se vidi prav pošteno, nihče ne vé nič sla-
bega o njem, še celo „turškega lista“ sloven-
ski pratikar ne, ki mu je za vseh 366 dni že
naprej potni list spisal. Na vsak način bo to
leto boljše od šmentano slabega, nič vrednega
lanskega, če že zarad drugega ne, vsaj zato,
ker bo po „turški“ pratiki sredipostna sredo v
nedeljo ali pa nedeljo to sredo. Iz tega se vidi,
da imajo naši nemčurji pod sedanjim sistemom
toliko nedelj, da ne vedó kam ž njimi, zato
so dali eno sredi posta, kjer je dozdej ni bilo.
S tem so ob enem vničili slovenskim otrokom
veselje, ktero so imeli, ko so hodili gledat,
„kako babo žagajo“, in pri tem žgance s tro-
pinami zamujali, kajti zdaj pade na sredi-
postno sredo nedelja, ob nedeljah se pa ne
sme delati, tedaj tudi „stare babe ne ža-
gati.“

„Fej! Stara baba!“ Kdo bo dandanes še
tako permeduševško pisal! Te besede za-

slišim za svojim hrbtom, brž se obrnem in
za sabo zagledam — koga? Nič več in nič
manj ko slovenskega estetikarja s strašno
spačenim in skremženim obrazom, kakor da bi
bil ravnokar nezrelo drenuljo vgriznil. Veste
li, kaj je „estetikar“ splošno in kaj „slovensk
estetikar“ še posebej? Tega ne veste? O, to
mora vsak vedeti brž ko pride k narodni pa-
meti, sicer ne velja nič. Najprvo vam tedaj
prav matematično zastavim nalogo, ktero bom
po vsih matematičnih in geometričnih pravilih
rešil, in ko bo rešena, boste vedeli, kaj je
„estetikar“ v splošnem in posebnem. Evo za-
stavnica:

„Če bi bili med Slovenci le pošteni in
pravični in učeni ljudje, bi ne bilo slovenskih
estetikarjev.“

Malo čudna hipoteza ali trditev, marsikdo
poreče naravnost, da je razžaljiva, infamna,
predrzna, „trogloditska“, kaj ne? Toda le po-
časi! Bom dokazal, kar trdim. Med Slovenci
kakor med drugimi narodi se žalibog nahajajo
goljufi, tatjé, ubijalci, časniki in enaki hudo-
delniki; dalje ljudje, ki nočejo z lepo ali ne
morejo plačati dolga, katerim se krivica godi

itd.; slednjič je gotova resnica, da vsak Slo-
venec, ko na svet pride, nič ne vé in ne zna,
da, če se pozneje nič ne uči, ostane neveden
in neumen, kar pa ne sme ostati, sicer bi dr-
žava ne vedela, kje in kako dobiti davkov in
vojakov. Za prve sorte ljudi je treba juristov,
kakor sodnikov, sodnijskih svetovalcev, adjunk-
tov, avskultantov, državnih pravdnikov, zago-
vornikov; za drugo vrsto tudi sodnikov, raz-
ličnih uradnikov, notarjev in advokatov ali „je-
zičnih doktorjev“, za tretjo vrsto učencikov,
profesorjev in suplentov. Prvi dokaz!

Drugi dokaz. Kar je vseh teh ljudi za-
voljo hudodelnikov, trdoglavnežev, sitnežev in
nevedne mladine treba, izmed tih pa, ki so že,
vedno smrt kterege sabo vzame, mora biti na-
raščaj, magazin ali zaloga, kjer se jemljó,
kedar jih treba. Kakor pa iz ravno poruva-
nega lanu ali trdega stebila konoplje ne boš
mogel dobiti prediva, ako teh rastlin prej ne
godiš, tako ti tudi z okorne kmetiške in tudi
šibke gospóske kosti ne rata, kakor bi trenil,
avskultant ali suplent, marveč ta kost mora
iti na Dunaj ali v Gradec (zdaj tudi lahko v
Zagreb) v godilnico, ki se „vseučilišče“ ime-

tako naprej šlo, se bo sama ujedla. Moč in veljavo papeževa pa ni nikakor potlačena, neupogiben stoji sivi starček in s krepko roko vodi ladijo po božji oblasti mu izročeno. Kako je s turškim polomescem, to je zdaj pač že vsakemu znano. Upati je, da bo tudi tu kmalo katoličanstvo lože dihale — oproščeno divjega pritiska.

S popolnoma zadovoljnim obrazom se tedaj katoliška stranka še ne more krog ozirati, pač pa z veselo nado. Za kar je na tem kraju na slabšem, za toliko je na drugem na boljsem, splošne zgube nima.

Kako pa z nami Slovenci, ki se imamo držati trdno te stranke in se je tudi držimo? Žalibog, le malo veselega je videti, pač pa dosti dosti žalostnega. Če nam pri tem spoznanju more kaj srce in vest olajšati, je to, da vsega nismo sami zakrivali. Marsikaj, kar nas tlači in tare, smo si sami navalili na rame, ali vsega vendar ne. Lani osorej smo izrekli zado, da bo domači prepir, ki je kriv tolikega zlega, ki je odprl sovražniku našemu vrata do marsičesa, kar je bilo prej strogo naša lastnina, prenehal, popolnoma se ubil. Mi smo imeli najboljšo voljo marsikaj požreti in požrli smo veliko grenkih — le zavoljo blazega miru. Zatajevali smo sami sebe, kar se je dalo; če vkljub temu nismo prišli popolnoma do zaželenih, toliko potrebne sprave, naj se vzroki iščejo drugje, ne pri nas. Vsega, kar imamo, vendar ne moremo dati domačemu nasprotniku, le da bi bil tiho. Čeravno pa domačega prepira iskra pod pepelom še tli, vendar mislimo, da bo vgasnila, vsaj mi je ne bomo vpihali do plamena.

S Slovani v Avstriji, na ktere se mi naslanjamo, katerih osoda je z našo trdno zvezana, z državno-pravno opozicijo še ni dosti bolje. Na pomoč nam pa je prišla splošna sila Avstrije. Po vseh znamenjih, ki so se pokazala zlasti v državnem zboru na Dunaji zadnje dni preteklega leta, smemo sklepati, da se bo letos nekaj zgodilo, kar nam nikakor ne bode na kvar. Tudi štrana na slovanskem jugu se po božji in človeški pravici ne more drugače razmotati, kakor slovanskemu rodu v prid. V to pomozi Bog!

nuje. Tu ti biva štiri leta ali tudi več, in čudil se boš, kako se spremeni v tem kratkem času. Kratko: po tem času postane ti „nevkretna kmetiška krevlja“, pa tudi „gosposki škric“ — morda ne posebno bistroumen jurist ali filozof, vsakako pa „estetikar“, kakoršnega bi — po navadnih besedah kuharic — lahko dal na vsako mizo.

Tu je drugi dokaz, iz katerega je razvidno, od kod izvirajo slovenski estetkarji. Ali zdaj le še ne veste, kakšen je „estetikar.“ Tudi to vam bom pojasnil.

„Estetikar“ sploh, brez pretiranega pomena, je tisti, kteremu je vsaka zares lepa reč veselje, ki se skrbno ogiba vsega, kar bi utegnilo žaliti нравno in nježno čutje, oko, uho, sploh človek, ki, sam blag, ljubi vse, kar je zares blago, kar se blazega misliti, narediti dá. Tak človek je vzvišen nad navadnimi ljudmi in to zaradi blažjega uma, blažje duše. Žalibog, da je pravih estetkarjev tako malo!

Če greš v gozd iskat žlahnih gob, ponujalo se ti jih bo na kupe, a med njimi težko ktera žlahna, kajti prave žlahne gobe so po bolj skritih prostorih in poredkoma. Tako je

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. decembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor se 11. januarija zopet snide; med rečmi, ki jih bode imel še obravnavati, so železnični načrti najvažnejši.

Graško katoliško-konservativno društvo je 27. t. m. izreklo iskreno zahvalo g. Hermanu za izvrstni njegov govor in zahtevo, da deželno pravo po teh načelih pride v veljavo. Nekaj enakega je sklenilo društvo v Frohnleutenu.

Na Tirolskem se razodeva velika nevolja proti ministru Stremajerju, kar je dovolil v Inšpruku in Meranu osnovati protestantovske srenje, dasi deželna postava od 7. aprila 1866 veli, da se to sme dovoliti le v soglasju z deželnim zborom. Liberalci pa se sklicujejo na državno zapoved (art. 15.) od 21. dec. 1867 in trdijo, da po tej postavi so odpravljene vse prejšnje pravice deželne. Pa to ni nič novega, marveč je že davno in sploh znano, da bi liberalci najraje odpravili vse deželne postave.

V Pragi je bil te dni dr. Pražak. Neki listi sodijo, da je šel Čehom prigovarjat, da naj pridejo v državni zbor, da pomagajo pri razpravi o gospodarskem vprašanju vreči ministerstvo. A Čehi bodo dobro premislili, preden bodo to storili, ker so prepričani, da za tem ministerstvom, če ga spodrinete, stranka narodna in konservativna ne more nič boljšega dobiti.

Ogerska ministra Szell in Tisza sta neki voljna v colni obravnavi nekoliko odjenjati, kar pa strank boje ne bode pomirilo. Ta- in unkrajlitavski listi silno hudo drugi druge napadajo, kakor dve tuji državi, preden vojsko napoveste.

Vnanje države.

Jugoslovanski vstajniki so zvedeli, da podpiralni odbor v New-Yorku je nabral veliko denarjev, za ktere namenja kupiti in poslati jim novih topov. Ljubibratič je odšel v Bosno, da organizira vstanek. Turška še vedno bahavasto ravna in žuga Črnigori, da hoče z vojsko pridreti v srce Črnogore. To so Turčini žugali že velikokrat, dosegli pa le redkokrat; za to skrbé že hrabri Črnogorci in zanesljive njihove puške. — Srbska skupščina

je dovolila, da se med pribegle Bosnijske razdeli 10.000 cekinov.

Ratisbonski škof Senestrey je svojim duhovnikom razposlal list, v katerem jim razlaga pravdo svojo z ministrom Lutzom, ki je opiravši se na škofa bamberskega škofu Senestreyu naznanil, da besede svoje ne vzame nazaj. Bamberski nadškof vsled tega v „Nürnberg. Corr.“ protestira zoper to, da bi bil priča in skriven ovaduh ministrov. Lutz se brani in oteplje, kar more, pa mu vse nič ne pomaga in že so se ga začeli liberalci sami — sramovati.

V Rimu so se sv. Oče s kardinali 24. t. m. posvetovali, naj se li sprejme odškodnina 400.000 lir, ki jih vlada ponuja generalatom raznih redov. Prvo vprašanje je bilo, če se sme ta odškodnina sploh sprejeti, kar se je potrdilo, ker ni vzroka izbiti jo. A kako naj se sprejme? Sklenilo se je, da vsaki general pošlje svojega pooblaščenca, ki bode z gosposko imel vravnati to reč. Liberalci se zaradi tega močno veselijo, ker mislijo, da se bodo sv. Oče zdaj sprijaznili z vlado italijansko. Pa „Germaniji“ se sporoča, da vse te misli in nade bodo splavale po vodi.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 30. decembra. Na sv. Štefana dan imelo je naše „Bralno društvo“ veselico, pri kateri se je tudi volitev vršila. Voljeni so bili sledeči gg.: Jan. Majaron, za predsednika; Jan. Borštink, za podpredsednika; Jož Košir za blagajnika, Avg. Jesih za tajnika, Ant. Jogovic, Fr. Papler i Josip Verbič za odbornike. Temu sledila je tombola s krasnimi dobitki. Zabava je bila po večem izvrstna, le obžalovati je, da je bilo tako malo udov navzočih. Tu se kaže, koliko je našemu ljudstvu ležeče na kaki narodni stvari. Le malo udov je še zapisanih, a ti mislim, da bodejo stanovitni. Da je pa naše „Bralno društvo“ v tako slabem stanju, je vzrok razdor med domačimi. Kakor ob času peloponeske vojske v Greciji, tako se godi sedaj v naši slovenski domovini. Brat bratu hoče vsaditi meč v prsa, drug hoče družega pokončati, sovraštvo, jeza, razprtije vladajo v vseh krogih. In kakov bode vspeh vseh teh neugodnosti? Kakor se je zgodilo staremu grškemu narodu tako tudi slovenskemu. Tedaj bratje, sezimo si v roke, ter delajmo vzajemno za narod in našo oliko!

tudi, če prašáš dandanes po pravih estetkarjih zlasti tam, kjer misliš, da so. Privrelo ti bo „estetkarjev“ cel kup, vsak bo proti tebi silil, le da bi ga ti zapazil. Zlasti med tistimi slovenskimi pisci, ki so zdaj vse slovensko lepoznavsko slovstvo — tako rekoč — „v štant vzeli“, ti je vsak „estetikar.“ Kaj bi ne bil! Saj je to tako lahko, da se vsak otrok nauči. Tu recept, kako postaneš v prav kratkem času pravičen, neovrgljiv slovensk estetikar „a la mode.“

Kupi ali vsaj izposodi si Stritarjeve pesmi, beri jih parkrat, kar ni težavno, ker jih je malo, potem se nauči s Preširna par kitic, toda takih, ki zbadajo duhovne, beri „Slovenski Narod“ in kolikor moreš judovskih nemških liberalnih listov, da se navadiš brezverskega duha, kakor se navadi gospica občutljivih rahlih čutnic tobačnega dima; tako za silo podkovan poišči si družbe, kjer se čez duhovne in enake neestetične ljudi zabavlja, kjer se vsak baha, da že ni videl cerkve znotraj, kar je šolo zapustil ali bil pri poroki, da ob petkih mesó je itd. Potem skrbí za to, da te bodo ljudje, ki gredo v nedeljo ali kak praznik s

cerkve, videli priti z lova, če mogoče s puško na rami in z opico pod kapo; če pa tega ne moreš, naj te vidijo ljudje s cerkve gredé priti z gorečo tlinko iz krčme, — če prav le s kmečke; bolj estetično, ko če bi šel v cerkev med najboljšo gospodo. Če pa greš že v cerkev, se moraš le zgovarjati s tem, da si šel za to ali ono čarobno gospico, od ktere v cerkvi ves čas nisi obrnil s „cvikarjem“ oboroženega očesa. Da si pa popolen estetikar „a la mode“, ne idi spod strehe brez rokovic — razumi: nikdar brez rokovic! — tankih nog, ozkih hlač, lasje naj ti bodo vedno kodrastí, če ti jih prav narava ni dala, brada naj ti raste — če ti sploh raste — na dvoje, za kar skrbí s tem, da jo vsako sekundo po dvakrat razdvojiš, ako ti skup sili. Govoriti utegneš, kakor ti drago, kar bolje znaš; vendar je bolj estetično za Slovence, če nemški govori in pri tem usta kolikor mogoče v stran vleče. Ako si pa prisiljen govoriti slovenski, pazi, da boš v svoj govor potlačil kolikor gre besed „baš“, „akopram“, „konči“, „stoprv“, „ušče“ (mesto „še“) itd.; če ne veš, kaj pomenijo in od kod izvirajo, nič ne dé, da jih le rabiš, čeravno v na-

Bacnimo od sebe neumno pretirano osebno sovraštvo, zamrzo in svojeglavnost! Poklonimo narodu svoje duševne in materialne moči brez najmanjšega sebičnega namena! Širimo zlato slovo in ljubezen med svoje ljudi, kajti: „Sloga jači, nesloga tlači!“

Iz Brd ob slovensko-beneški meji, 27. decembra. (Klic narodni duhovščini k slovenskemu uradovanju.) Št. 49. „Glasa“ sporočuje, kako narodno življenje tu ob meji kraljestva kralja V. Emanuela, čegar obraz se s strašansko kozlovo brado odlikuje*), polagoma pojema. Dopisnik „iz srednjih Brd“ se je pritoževal, da sta temu deloma tudi dva lahonska duhovnika nekaj kriva, namreč fojanski in merniški vikar. Vsled tega dopisa je bilo veliko šuma po Brdih, češ, da to ni res, se je bil v „Gl.“ št. 51. drug dopisnik oglasil. Meni se zdi, da je bil prvi dopisnik nekoliko pesimist, drugi pa je preveč optimist. Jaz namreč briško duhovščino razun dveh osebno poznam, kakor tudi po njenem narodnem mišljenju in dejanskem rodoljubnem delovanju. Kar je pisal prvi dopisnik o merniškem vikarju (vas Mernik leži tik beneške meje), ki je po rodu Slovenec (pa v dejanju Slovenec, da ni preveč je, žalibog, vse res in če ne bo v teku nekaj let nič več slišati slovenščine v cerkvi in zunaj nje, bo imel on dober delež pri tem pofurlanovanju dosihmal še po besedi slovenskih farmanov. Zelo enako je v bližnjem vikarijatu Dolenji, kjer menda stoji še slabše s slovenščino, ker je jel že prejšnji vikar, rodom slov. Benečan, furlanščino polagoma v cerkev vpeljevati. Tudi uradovanje teh župnij je le izjemno v zveličavni laščini. Bratje, mar se bomo tedaj ogibali najprej pred lastnim pragom pometati? Da ni pa fojanski sicer spoštovani vikar v narodni zavesti mnogo boljši od prej omenjenih, se ve, da ni to njemu zameriti, ampak le šolski odgoji, ktera je na podlagi tujega učnega jezika mnogo takih polovičarjev, ki niso ne krop ne voda, izredila in jih še izreja, ter jih bode še, dokler bodo slovenski mladeži le tujščino v glavo vrivali.

Jaz sodim narodnjake po narodni zavesti; najboljše znamenje pravega narodnjaštva pa se

*) Na Travniku v Gorici se je namreč na tržne dni sv. Andreja t. l. videlo prodajati velikanske njegove slike z vso rodbino, — le glasovite Rozine nisem med njimi opazil! Tudi Garibaldovih slik je bilo vse polno razobešenih in javno na prodaj, kar je znamenje časa! Pis.

sprotnem pomenu. Če vse to znaš in se po tem natanko ravnaš, si „slovensk estetikar“, in kdor bi se predrznil to zanikati, takemu pokaži narobe obrnjen „furmanski gajželjnek“ ali hribovski kol.

Da, hribovski kol in „furmanski gajželjnek“ imaj zmiraj seboj, tudi kadar se vsedeš pisat svoji „gospici“. Nji kaži rokovice, rahločutno srce in nježne občutke, saj „krempļjev“ ne vidi, ker so pod rokavicami skriti; če pa pišeš kakemu „trogloditu“, vzemi v roke preklo, pomoči jo v gnojnico in piši, kakor da bi ti narekoval kak tominjsk drvar. Estetikarju je vse estetično, kar je naravno. Ali prekla, gnojnica in razsajanje tominjskega drvarja ni naravno? —

Vidite, tako sem dokazal svojo hipotezo. Jaz nisem estetikar „a la mode“, ker ne nosim rokovic, Prešurna ne poznam po posameznih kiticah, ampak vsega, za Stritarjeve pesmi pa nimam pravega razuma, zlasti pa, ker ne verujem na nezmotljivost „Sl. Naroda“ in ker pišem le s svinčnikom — svojim po svoje.

Ali Vam bom po volji? Ali Vam bodo moji spisi zadosti „estetični“?

skazuje v dejanju in narodnem uradovanju. Da je v besedi mnogo narodnjakov, da so tudi duhovniki naše nadškofije večidel narodni, to je gotovo. V dejanju narodnjakov t. j. v slovenskem uradovanju pa jih menda lahko na prste obeh rok seštejemo. Briška slov. duhovščina je res omikana in vneta za vero, ali narodni niso ravno vsi tako, kakor bi bilo želeli. Pri vsem tem pa smem trditi, da se morda v malokterem slovenskem dekanatu toliko v slovenščini uraduje in z oblastmi občuje, kakor ravno v ločniški dekaniji. Skoraj polovica briških duhovnikov uraduje navadno le v slovenščini*); — izjeme so tudi tu, kjer jih razmere k temu včasih morajo, — brž ko ne, se toliko v nobeni slovenski dekaniji na Goriškem v slovenščini ne vraduje, kakor ravno v Brdih. Mlajša duhovščina tu drugim najlepši izgled daje; posebno se pa tu v slovenskem uradovanju naš sedanji v pofurlanjenem Ločniku bivajoči, vsega spoštovanja vredni dekan med svojo duhovščino odlikuje. Njemu je slovensko uradovanje, akoravno je rojen Goričan (pa od slovenskih starišev, kar že njegov priimek „Košuta“, na znanje daje) zelo ljubo, kajti še navadno take reči v slovenščini sporočuje svoji duhovščini, kar se je prej le v latinščini poročalo. Tudi ostanke slovenščine hoče v Ločniku še potujčevanja rešiti, ker je on prvi dekan in duhovnik, kateri zopet Kristusove nauke furlanščine nezmožnim Slovencem razlaga. Zatoraj pa mu je briška duhovščina silno vdana, ker jej s tolikimi izgledi vere in pravega dejanskega narodnjaštva najprej sveti. Zatoraj slava mu in mnogaja leta!

Naša slovenska duhovščina bi sploh še veliko več za slovensko uradovanja storila, kakor se to dosihmal godi. Mnogo je res že za slovensko uradovanje učinila, ali za drugo tudi katoliško n. pr. za hrvaško narodno duhovščino, smo v narodnem uradovanju še daleč. Mi kot nositelji vere in resnice moramo poleg te tudi nositelji narodnosti in slovenskega uradovanja biti, in to saj polagoma, potem pa brez izjeme; kajti kateri paragraf nam zamore ali sme slovensko uradovanje zabraniti? Škofija nam tega ne brani, ker rada sprejema slov. dopise, če prav le redko kdaj tako tudi odgovarja. Druge c. k. oblasti pa moramo s svojo energijo in neplašljivostjo k temu siliti. Česa bi se imeli tih neki bati? Saj itak za svoje uradovanje, bodi si v tem ali onem jeziku, ne dobivamo nobenega plačila; čemu se tedaj ravnati po stari že oguljeni šablono? Nek domoljuben duhovnik štajarski nam je v pomoč pri slovenskem uradovanju sestavil mali pa hvalevredni slovarček, ki stane le 20 kr.; pa morda se domoljubnemu pisatelju niso še tiskovni stroški splačali za njegov trud!

Bratje, ljubimo narod, pa ne le v besedi, ampak tudi v dejanju, s tem, da vpeljujemo slovenščino v vse ono uradovanje, ktero se je dosihmal le v tujščini vršilo, razun v onih zadevah, v katerih je latinščina, kakor v drugih jezicah, neobhodno potrebna. Sezimo si v roke, da bomo, kakor smo glasovali na vsih slov. taborih, posebno na našem briškem v Biljani, na vso moč vpeljavali slovenščino v svoje pisarnice, da spodrinemo jezik Lutrovih in pa Garibaldovih častiteljev! Prihodnje prestopno leto 1876 naj bi še vsi ostali narodni duhovniki, ki so se dosihmal slovenščine zaradi raznih razmer še tvegali, prestopili tudi k slovenskemu uradovanju. Bo že šlo, samo ljubezni, dobre volje in poguma je tu treba, narod slovenski

*) Na pr. v Podsobotinu, v Kozani, v Vedrijanu, v Štverjanu in deloma v Cerovem in v Grodnem. Pis.

pa, katerega bomo tu na zahodnji strani slovanožrtne Italije, kot drugod, tako vrlo zastopali in njegov jezik v javnem življenju tako spoštovali in vsestransko branili, nam bode za to na veke hvaležen!

Zatorej v novem letu 1876 tudi na novo delo slovenskega uradovanja, ti vrla briška duhovščina, kot vsa druga po vsej mili Slovenij, „kajti jedna majka nas je rodila, z jednim mlekom nas je skupaj gojila“. Z Bogom! O priliki še kaj, ako bode vrlemu „Slovencu“, ki se na vse svoje brate brez razločka ozira, primerno in drago!*)

Iz Maribora, 28. decem. (Verska svoboda.) Človek bi mislil, da odkar je litijski glavlar z vratno davico pri misijonu vaškem tako naletel, se kaj tacega nikjer več zgoditi ne more. In vendar se je tudi pri nas pretekle dni pripetilo nekaj prav enacega. Naš mil. knez in škof so hoteli sv. leto prav slovesno končati, kakor sv. oče velevaljo, in so naprosili jezuita o. Antona Forstnerja, da bi od 25. do 31. decembra vsaki dan v stolni cerkvi pridigoval. Pa naš mestni svet je zaradi epidemične škriatnice, ki je pa nikjer ni, to prepovedal ter mil. knezu in škofu pisal, da velik del prebivalstva bi bil na jezuita nevoljen in da bi utegnili nastati celo kakor razsajanje, ki bi se dalo zadušiti le po vojaštvu, ker je „druhal“ na božične praznike brez dela. Tudi je nepotrebno, pravijo mestni očetje, in sedanjem času ne dobro kaliti (!) cerkveni mir in duhovsko veljavo (!) s pristujenim (?) rabljenjem jezuitov. Mestni svet škofu tudi naroča jezuitu odpovedati, sicer bi ga policija iztirala iz mesta; kar pa škof zaradi pohujšanja saj ne bode dopustil. Če bi pa Forstner pred prišel v Maribor, kakor mu v roke dojde prepoved, zahtevajo mariborški modrijani, da mora škof takoj naznaniti ga mestni gosposki po navadnem oznanilnem listku, ki so mu ga poslali. Zoper ta ukaz so se mil. knez in škof pritožili pri namestniku Gradcu, pa niso nič opravili. Če bodo tedaj naši katoliški prebivalci kedaj hoteli imeti kakšno posebno cerkveno slovesnost, bodo morali najprvo dovoljenja prositi mestne „druhal“, in pa mestnih očetov in potem še le škofa in duhovne. To je tolikanj hvalisana svoboda vesti. Naši delavci pa, ktere dopis mestnega sveta prišteva k druhal, naj se za ta prelepi izraz dostojno zahvalijo mestnim očetom!

Domače novice.

V Ljubljani, 1. januarija.

(Matica naša slovenska) razpošilja te dni svoje delo za l. 1875 in vabi k občnemu zboru 12. jan. 1876. L. 1867 je po nasvetu ranjkega A. Janežiča bila sklenila, naj se dá na svetlobo knjiga Schoedlerjeva „Das Buch der Natur“, kar se je sedaj s IV. delom srečno dovršilo tako, da se je po Matici dala Slovencem v I. delu Fizika, v II. Astronomija in kemija, v III. Mineralogija in Geognozija, in v IV. Botanika in Zoologija. Botaniko s 240 podobami poslovenil je prof. J. Tušek, Zoologijo s 227 podobami pa prof. Fr. Erjavec. Reči se smé, da smo v naravoslovnih vedah v kratkem času Slovenci pridobili mnogo, in da v njih ni zorana samo ledina, marveč da so dokaj dovršene bodi si v slikah ali podobah, bodi si v terminologiji, in blagu, ki se v dotičnih knjigah brani obilno ga naslednikom. Druga knjiga, ktero je izdala Matica za leto 1875, je Letopis, kateri ima v I. delu IX. poročilo o delovanju slovenske Matice v ljub-

*) Prosimo! Srčen pozdrav.

Vred.

ljani od 1. juli 1874 do 20. nov. 1875, in v II. podučnem in zabavnem razun „Slovanski elementi v Venetščini“, spisal dr. Terstenjak, tudi „Literarna zapuščina dr. Fr. Prešerna“, poroča dr. J. Bleiweis, „Povest, kako se je Ivan Ivanovič razprl z Ivan Nikiforovičem“, poslovenil L. Gorénjec, „Iz potne torbe“ spisal Fr. Erjavec, in „Telegrafija. Zgodovina in današnji njen stan“. Spisal dr. Šubic. Ker je poslednja, razlagovana v 28 podobah, sedanji čas jako važna in mnogim učencem pripravnikom silo koristna, dobiva se tudi posebej natisnjena. Kdor pomisli, da je Matica ustanovljena, da pospešuje vede in znanstva, spravlja na svetlo knjige, ktere bi brez pomoči sicer ne mogle na dan, rad spoznava, da dobro spolnuje svoj namen.

Ker je vsled mnogoterih zaprek v predzadnjem letu občni zbor bil izostal, obhajati se ima 12. jan. 1876 ob treh popoldne v dvorani čitalnice Ljubljanske, kedar se bodo poleg navadnih razprav vršile tudi volitve na mesto odbornikov, kateri po pravilih izstopijo, pa se lahko spet volijo. Leti so izmed ljubljanskih l. 1871 voljeni odborniki: J. Marn, M. Pletteršnik, A. Praprotnik, J. Šolar, Fr. Žakelj; izmed vnanjih gospodje: M. Cigale, A. Einspieler in J. Grabrijan. Kdor pogleda v zgodovino slovenske Matice, vidi, da so omenjeni gospodje vsi marljivo delovali že nji na korist, pa v hvalo domovini in narodu slovenskemu; toraj so mnogi te misli, naj se soglasno spet volijo v odbor slovenske Matice. Da se število vnanjih pravilom nadopolni, ménijo nekteri, naj namesto odstopivšega Fr. Ravnikarja voli se dr. Jan. Šust, profesor bogoslovja in škofov kancelar v Trstu, kateri je že v poslednjem občnem zboru za nasvetovanimi brez vsakterega priporočevanja največ glasov imel, kar je očitno znamenje, da ga mnogi želijo v odbor.

Kolikor je iz razprav Matice naše razglasilo se doslej, smemo tudi za prihodnje leto nadejati se družniki prav znamenitih stvari. V delu je žitje in bitje prvih dveh iskrenih predsednikov Matičinih, dr. L. Toman in dr. E. H. Coste; v delu so po naučnem Slovníku českem severni Slovani: Čehi in Poljaki itd. Premnogi želijo, da se redoma nadaljujejo zemljevidi, dokler se dovrši ves atlant; vsi pa gotovo, naj obilno množijo se udje in naj krepko deluje tudi v prihodnje narodu v prid ter domovini na čast Matica slovenska!

(Katoliško rokodelsko društvo) napravi danes ob 6. uri zvečer vsakoletno božičnico v prostorih v knežnjem dvoru (Fürstenhof). — Slavnostni program: 1. „Božična pesem“, zbor. 2. Nagovor predsednikov. 3. „Prolog.“ 4. „Moj dom“, četverospjev. 5. „Novoletnica“, deklamacija. 6. „Schlosserlied“, zbor. 7. „Der Räuber und das Crucifix“, deklamacija. 8. „Das Felsenkreuz“, četverospjev. 9. „Turki na Slévi“, deklamacija. 10. „Popotnica banovcev“, zbor. 11. „Zdaj gré sem, zdaj pa tje“, vesela igra v 1 dejanji. 12. Tombola.

(„Laib. Diöcesanblatt“) št. 2 je ravnokar prišel na svitlo.

(Naglič,) prišedši z Dunaja v Ljubljano, se je v sredo 29. t. m. za celo uro zakasnil. Med Zagorjem in Savo se je namreč nad cesto utrgala velikanska skala ter je padla ravno na železnični tir. K sreči se je to o pravem času zapazilo, da se je vlak ustavil, ki bi bil sicer trešil ob skalo in kaj lahko zdrčal v Savo. Na enem tiru so bile šine prebite, enega pa je skala toliko zavirala, da vlak ni mogel memo. Ker je bila skala silno velika, morali so jo še le razstreliti, da so mogli naprej. Na vlaku

sta bila tudi grof Chambord pa Don Alfons s svojima družinama, ki sta se čez zimo podala v Gorico.

(Slovensko gledišče.) Vesela igra „Gospa, ki je bila v Parizu“, je pač lično in spretno delo, a ker izhaja iz razmer pri nas nepoznatih in nenavadnih, ki se le morda na Francozskem nahajajo v takih krogih, kjer ljudem zbog dolgega časa vse sorte muhe po glavi rojijo, zato pri nas nima tal niti občinstva, čemur dokaz je bila zopet zelo prazna hiša. Igrala se je sploh povoljno, sem ter tje celó odlično. To velja zlasti o gosp. Kocelju in Schmidtu, pa o gospici Podkrajškovi, ki se je z gospico Ledarjevo vred kazala deloma v huzarski uniformi. Pozabiti nam ni gospic Namretove in Vrtnikove, ki ste se dobro sukali po odru. — Bolj dopadla je spevoigra „Dokler nij pravega“, v prvi vrsti — se ve, da — zarad pevskega dela. Gospa Odijeja pela je prijetne arije z veliko gotovostjo, ravno tako nas je razveselil gospod Medén s svojim čistim glasom. Da bi večkrat nastopil pevajoč! Gosp. Trnovec je pokazal, da zna tudi pevca predstavljati, igral in pel je vrlo, kar je občinstvo tudi pripoznalo. Sploh je bilo posamezno in skupno petje vse hvalevredno. Isto rečemo tudi radovoljno o vojaški godbi, ki je ne le pevce precizno spremljevala, ampak tudi med akti in igrama vrlo se skazovala. Lično spevoigro, upamo, da bomo prihodnje leto še kdaj slišali.

Danes več rodoljubom pošljemo „Slovenca“ na ogled, kdor si ga ne misli naročiti, naj ga nazaj pošlje.

Slavno uredništvo!

Blagovolite naznaniti sledeče: Naznanja vsim p. t. naročnikom lista „Edinosti“, da ne bo mogel zarad preobloženega dela Lloydove tiskarne list prvo soboto meseca januarja iziti, da bo zanaprej vsako drugo in četrto soboto v mesecu redno izhajal; uzrok temu je, ker tiskarna do 31. decembra ni mogla tiska izvršiti.

V Trstu 30. decembra 1875.

Vredništvo.

Častilci sv. Očeta

imajo priliko kupiti posebno lepo, naj-novejšo podobo

Pija IX.

Izvirno podobo je vsled naročila grofa Chamborda naredil imeniten rimski umetnik kopije pa 26" visoke in 18 1/2" široke v tako imenovanem oljnotisu izdala je umetna naprava Kornova v Lützowu, kot spomenico na obletnico 30letnega višjega pastirovanja, ki jo bodo sv. Oče obhajali 16. junija t. l. Vrli katoličani si prizadevajo za razširjanje tega mojsterskega dela, katero so sv. Oče s prirčno zahvalo blagovolili sprejeti in ki je pohvaljeno tudi od kardinala Antonellija. Zato tudi mi podobo iskreno priporočamo vsem in to tem bolj, ker to početje bode tudi v korist sv. Očetu. Podoba namreč velja 4 gld. 50 kr.; od tega dobi umetnik 3 gld., 50 kr. gre listom za razširjanje, 1 gld. pa kot dar za sv. Očeta, ki se jim bode od hiše Kornove izročil z imenikom naročnikov vred. Kdor bi tedaj želel to podobo, naj se za-njo oglasi saj do konca meseca maja pri preč. gospodu stolnemu dekanu Jožefu Zupanu ali pa pri opravištvu „Slovenca“, katero bode naročila, pošiljanja itd. oskrbovalo. Denar se pošlje ali precej, ali pa ko podoba dojde. Naj jo naroči, kdor le količkaj more, gotovo se ne bo kesal!

(1—1)

Pravi

Wilhelmov

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi

(Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

zimsko zdravljenje

edino

gotovo zdravilo krv čisteče sredstvo.

8. privoljenjem
c. k. dvorne pi-
sarne valed
sklepa na Dunaji
7. dec. 1888.

ker je od
prvih
medicinskih
avtoritet
Evrope

Valed Nj. Vel.
Najvišjega po-
velja zoper po-
narejanje zava-
rovanje. Dunaj,
28. marca 1871.

z najboljim vspehom upotrebljavano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanji vse nečiste za bolezen nabrane reči; tudi je učinek gotovo vstrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnetenosti jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tišanju v želodecu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močenju, moškem oslavljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico.

Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastoj dopošljajo, spričuje resničnost zgoraj uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchenu.

Kladno pri Pragi (Česka) 4. sept. 1874.

Vživavši nekoliko časa Vaš Wilhelmovi antiartritični, antirevmatični kri čistilni čaj, se Vam zahvaljujem za pomoč po njem.

Z velikim spoštovanjem

Adalbert Gerber, usnjár.

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchen-u.

Grubišnje polje (Belovarski komitat), pošta Daruvar, 8. sept. 1874.

Prosim, da mi pošljete vnovič škrinjico Vašega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistilnega čaja, kar najprej mogoče, s poštnim povzajem pod gori navedenim naslovom. Pomaga vrlo celo pri boleznih na koži, ki so sifilitičnega vira.

Jože Malih,

okrajni zdravnik.

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchen-u.

Nürnberg, 22. sept. 1874.

Ker mi je prijatelj na Dunaji pravil o Vašem izvrstnem čaju, sem ga prosil, da bi mi preskrbel ga paket, katerega sem porabil do zadnjega in sem ž njim že dozdaj zelo zadovoljen, ker imam že več let trdovratno bolečino v želodecu, se bom še dalje zdravil. Prosim Vas tedaj, pošljite mi še štiri pakete. S poštovanjem.

Andrej Deinzer.

(90—3)

vratni pisar v Nürnbergu.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časniki navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezikih 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranju lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.